

LAND GRABBING Prijetnja obiteljskim gospodarstvima

SADRŽAJ

INFO MAIL ADRESA:

eko.bubamara@gmail.com

IMPRESSUM

Bubamara je tromjesečnik udruge Eko Liburnia.

IZDAVAČ

Eko Liburnia

udruga za razvitak eko-turizma,
ekološke poljoprivrede i zaštite
okoliša

Jelačićev trg 1/III, 51000 Rijeka
web adresa: www.eko-liburnia.hr

POKROVITELJ

Zadruga AgriBioCert

Veli Dvor 11, 51513 Omišalj
web adresa: www.agribiocert.hr

NASLOVNICA:

www.actionaidusa.org

VOL. 1 BROJ 4

Prosinac 2014.

BORBA PROTIV NAMETNIKA

3 Borba protiv maslinove muhe (*Dacus oleae*)

NOVOSTI

5 Posljedice primjene pesticida (neonikotinoide) na ekosustave

6 Sateliti i riža: pokrenut projekt ERMES

5 Uzbuna: pronađeni ftalati u francuskim vinima

7 Sajam poljoprivredne mehanizacije- SIMA

8 Nove granice ekološkog: ekološki tekstil

8 Eko poljoprivreda u Nizozemskoj

9 iDoimains pokrenuo domenu .organic

9 Anti- ekološko: zašto neekološki poljoprivrednici odbacuju mogućnost promjene?

EKOLOŠKA PROIZVODNJA

10 Usavršavanje procesa kompostiranja u ekološki certificiranim gospodarstvima

NASLOVNICA

14 Land grabbing- prijetnja obiteljskim gospodarstvima

15 Land grabbing u EU

KONTROLA I CERTIFIKACIJA

18 Kako očuvati ekološki integritet vaših proizvoda

IZ EUROPSKE UNIJE

20 Izrada nutritivne deklaracije u skladu sa uredbom (EU) 1169/2011

21 Enjoy it's from Europe- 200 milijuna eura za promoviju EU poljoprivrednih proizvoda

22 Can EU CAP IT?- nova platforma za upoznavanje zajedničke poljoprivredne politike (CAP)

ZANIMLJIVOSTI

23 Odnos čovjeka i korova

24 Arsen u namirnicama na bazi riže za oboljele od celijakije

24 Eko banane iz Peru-a: boom izvoza

BORBA PROTIV MASLINOVE MUHE (*Dacus oleae*)

Marshall W. Jahreski

californiaagriculture.ucanr.edu

Razvoj se ličinke odvija u tri faze i traje 10-12 dana u razdoblju od kolovoza do listopada te 150 dana zimi. Tokom razvoja, ličinke kopaju kanale unutar ploda masline. Pri završetku razvoja, ličinke izlaze iz ploda masline kroz malu rupu (1,5- 2mm) na koži ploda.

Kukuljica

Razvojna faza kukuljice se može odvijati unutar masline, ako plod nije zreo, na tlu ili u pukotinama kore. Faza kukuljice traje 10 dana ljeti a zimi i nekoliko mjeseci.

An adult female olive fruit fly deposits an egg into olive fruit.

Maslinova muha najvažniji je štetnik masline čiji se životni ciklus može odvijati isključivo u plodovima maslina.

ETOLOGIJA

Odrasli kukac

Odrasle se jedinke hrane melasom, nektarom i sokovima zrelog voća poput smokava. Ako imaju stalan pristup hrani, mogu živjeti i do 9 mjeseci. Odrasle jedinke lete samo tokom dana, u odsustvu vjetra.

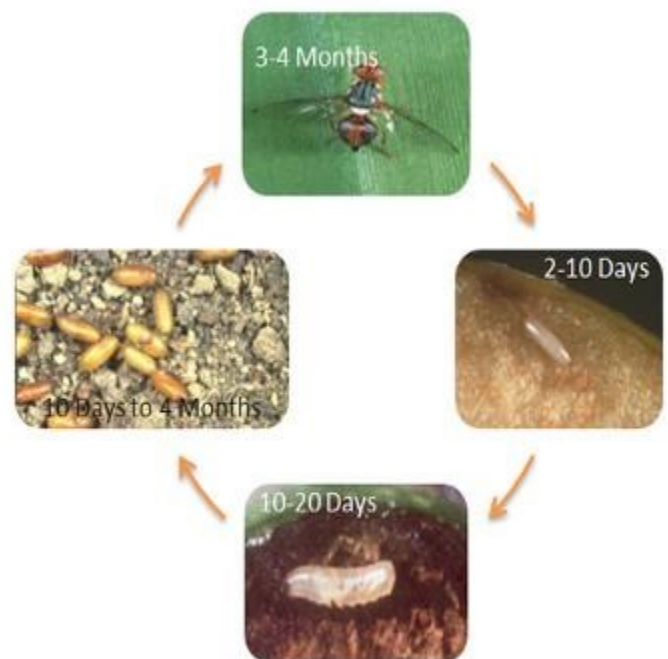
Rujan i listopad su idealni mjeseci za polaganje jaja. Visoke temperature mogu usporiti ili u potpunosti blokirati sazrijevanje jaja u ženka.

U idealnim uvjetima, polaganje jaja se odvija 7-9 dana nakon izlaska iz kukuljice.

Za polaganje jaja, ženke preferiraju veće plodove maslina koji su još uvijek zeleni. Svaka ženka može položiti sveukupno 200-300 jaja u idealnim uvjetima (temperatura od 20 °C do 27 °C; vlaga 80- 90%).

Inkubacija jaja može trajati od dva dana (temperature između 28 °C i 30 °C) do tri tjedna u slučaju niskih temperatura.

Ličinka

Dacus oleae/ Bactrocera oleae Life cycle

m.russellipm-agriculture.com

ŽIVOTNI CIKLUS MASLINOVE MUHE

ŠTETA

Maslinova muha napada direktno plod masline. Direktna se šteta očituje smanjenjem prinosa jer, osim što se ličinke hrane plodom, uzrokuju i njegovo prijevremeno otpadanje.

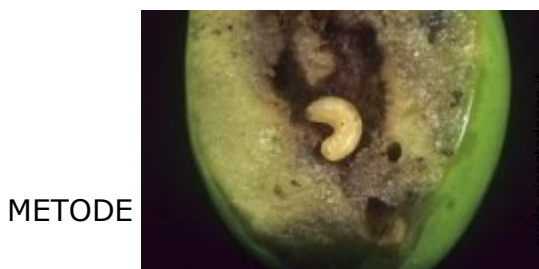
Indirektna se šteta očituje pogoršanjem kvalitete ulja zbog previsoke kiselosti. Ona je posljedica bakterija koje napadaju oštećene plodove.

Ulje dobiveno od zaraženih plodova ima kraći rok trajanja.

Kvaliteta ulja će ostati nepromijenjena ako se masline melju odmah nakon berbe.

I u slučaju jako proširene zaraze može se dobiti prilično kvalitetno ulje ako se berba vrši dok su ličinke još vrlo male.

Što se tiče estetskog izgleda maslina, bitnom samo za stolne masline, ono će biti oštećeno zbog punkcije koju ženka vrši pri polaganju jaja.

METODE

ZA

KONTROLU POPULACIJE MASLINOVE MUHE

Poljoprivrednici mogu, pomoću zamki, uzorkovanja i monitoringa, pratiti trend populacije maslinove muhe i procijeniti štetu.

U ekološkom maslinarstvu, glavna se metoda kontrole osniva na iskorištavanju prirodnih faktora ograničenja prisutnim u agroekološkom sustavu.

Prirodni faktori ograničenja

Temperatura

Temperatura je faktor koji najviše utječe na razvoj maslinove muhe; ona može usporiti, pa čak i spriječiti njezin razvoj.

Ljeti su temperature unutar krošnje ublažene zbog mikroklimе koja se u njoj stvara.

Međutim, u plodovima koji su izloženi suncu unutarnja temperatura može doseći i 36 °C. U tako visokim temperaturama, stopa smrtnosti jaja i ličinki može doseći i 90%.

Općenito, niske temperature krajem jeseni i početkom zime usporavaju razvoj ličinki što omogućuje berbu maslina dok se zaraza još nije proširila.

Vlaga

U slučaju visokih temperatura i niske relativne vlage, odrasle jedinke prekidaju razmnožavanje te čekaju povoljnije uvjete kojih donose prve kiše krajem ljeta. Tada se, naime, plodovi maslina ponovno nabubre i budu idealni za polaganje jaja. U slučaju navodnjavanja, ti se idealni uvjeti mogu ostvariti i ranije.

Pri monitoringu valja imati na umu da je vlaga veća unutar krošnje.

Prirodni neprijatelji

Prirodni su neprijatelji ličinki i kukuljica u tlu mravi, stonoge te kornjaši iz porodice *Carabidae* i *Staphilinidae*.

Ličinke i kukuljice mogu biti napadnute i direktno unutar ploda od strane opnokrilca (*Eupelmus urozonus* Dalm., *Pnigalio agraulis* Walk., *Cyrtotypx latipes* Rond., *Eurytoma martelli* Dom., *Dinarmus virescens* Masi, *Opius concolor* Sz.).

Dvokrilac *Prolasioptera berlesiana* je, također, prirodni neprijatelj maslinove muhe.

Što se tiče kralježnjaka, neke su vrste ptica aktivni grabežljivci ličinki maslinove muhe. Uglavnom napadaju ličinke koje se spuštaju na tlu kako bi se preobrazile u kukuljicu.

(IZVOR: www.comune.orbetello.gr.it)

POSljedICE PRIMJENE PESTICIDA (NEONIKOTINOIDA) NA EKOSUSTAVE

Nova su istraživanja, provedena prošlog ljeta, potvrdila štetnost neonikotinoida. Riječ je o pesticidima koji se primjenjuju direktno na sjeme biljaka što omogućuje ubijanje svih kukaca koji se hrane tom biljkom.

Istraživanja su, također, pokazala da njihova primjena negativno utječe na hranidbeno ponašanje pčela (i ostalih oprašivača) te na preživljavanje ptica koje se hrane kukcima izloženim tim pesticidima, posebice imidaklopridu i klotianidinu.

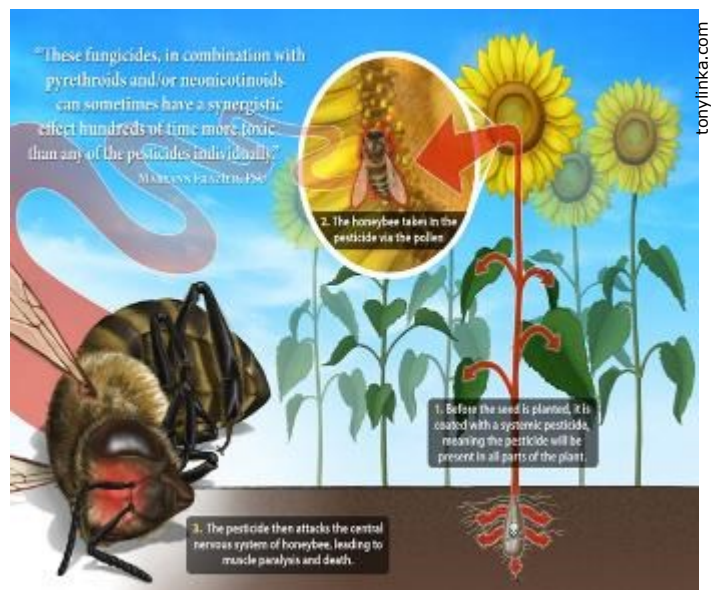
Dokazano je, dakle, da ti pesticidi ne uzrokuju samo smrt pčela, već imaju niz dugoročnih toksičnih posljedica. Naime, neonikotinoide su neurotoksine koje utječu na socijalne odnose pčela i na njihovu sposobnost traženja i skupljanja peluda. Uz to, otprilike 90% pesticida koji se primjenjuju na sjeme, prodire u tlu umjesto u samu biljku. Neonikotinoide vrlo dugo perzistiraju u okolišu- u tlu mogu ostati i do 19 godina, što dovodi do akumulacije tih kemikalija u tlu koji s vremenom postaje sve zagađenije. Osim tla, neonikotinoide mogu kontaminirati podzemne i površinske vode što predstavlja prijetnju vodenim kukcima. Naime, Christy Morrissey, ekotoksikolog iz sveučilišta Saskatchewan, je dokazao da je osjetljivost vodenih kukaca na pesticide 10 tisuća puta veća od kukaca na kojima razne kemijske industrije provode istraživanja.

Prisustvo pesticida negativno utječe i na populaciju ptica koje se hrane vodenim kukcima i oprašivačima. Znanstvenici iz Nizozemske su registrirali pad populacije ptica na onim područjima gde je koncentracija imidakloprida bila najznačajnija.

Analizom više od 800 studija, nazvanom „Task Force on Systemic Pesticides“, istraživači su zaključili da primjena pesticida, uključivši neonikotinoide, ima negativne posljedice na ekosustave cijeloga svijeta.

Imajući na umu te rezultate, vladebi trebale osmisliti način za njihovo postepeno povlačenje sa tržišta. Također, bilo bi dobro obavijestiti te osvijestiti potrošače o utjecaju koji ti pesticidi imaju na okoliš i faunu te na kvalitetu naše prehrane i našeg života.

(IZVOR: www.aiab.it)

1. Sjeme se tretira sustavnim insekticidom (npr. neonikotinoide) koji se potom širi cijelom biljkom.
2. Pčele, skupljajući pelud, dolaze u kontakt sa insekticidom.
3. Insekticid napada živčani sustav pčela, što dovodi do paralize mišića i smrti.

SATELITI I RIŽA: POKRENUT PROJEKT ERMES

www.fda.gov

Početak prosinca pokrenuta je web stranica projekta ERMES: *an Earth observation model based rice information service*:

www.ermes-fp7space.eu

Projekt je financiran od strane europskog Sedmog okvirnog programa za istraživanje i tehnološki razvoj (EU-FP7 2007-2013).

Trogodišnji projekt ERMES (2014- 2017) ima kao cilj realizaciju prototipa usluga namijenjenim poljoprivrednom sektoru uzgoja riže.

Projekt će obuhvaćati istraživačke metode iz raznih područja znanosti poput tehnika daljinskog istraživanja i promatranja Zemlje pomoću satelita s ciljem izrade georeferencijalne baze podataka za poljoprivredni sektor uzgoja riže.

Rezultati istraživanja će biti dostupni finalnim korisnicima putem smart aplikacija i naprednih web preglednika (geoportal-a).

Glavni je cilj projekta pružanje inovativnih rješenja koja će biti korisna raznim subjektima: vlastima odgovornim za regionalne poljoprivredne politike i poljoprivredne politike EU, poljoprivrednim gospodarstvima koji moraju poštivati određene kriterije održivosti (ekonomske i/ili ekološke) te sektoru agrobusiness-a koji je zainteresiran za monitoring proizvodnje i stanje kultura.

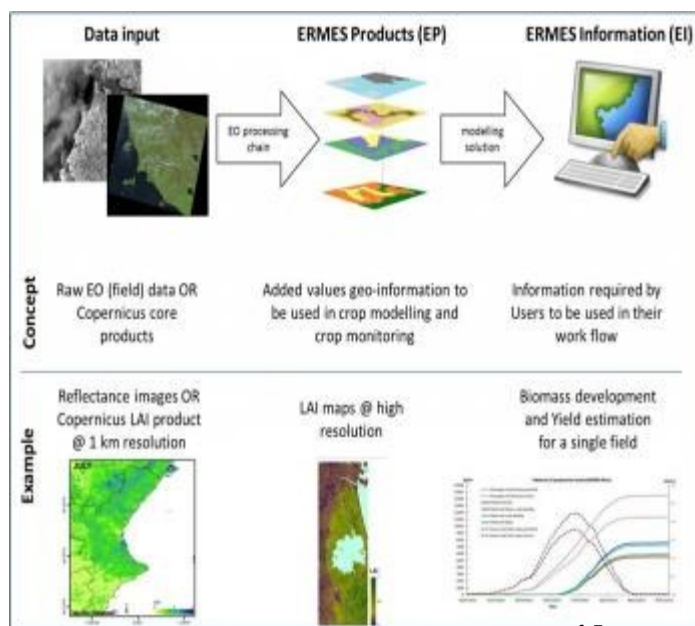
Projekt ERMES uključuje razne znanstvene institucije specijalizirane za daljinska istraživanja i agronomiju iz Italije,

Španjolske, Grčke i Švicarske.

Web stranica projekta je izrađena kako bi svi zainteresirani subjekti, osim istraživača, mogli pratiti razvoj i rezultate istraživanja te preuzeti podatke, dokumente, mape i aplikacije.

Izrađene su višejezične verzije stranice sa mogućnošću dijeljenja informacija na najvažnijim društvenim mrežama.

(IZVOR: www.agronotizie.imaginenetwork.com)

Prikaz toka informacija i prerade podataka za izradu mapa koje se potom koriste za stvaranje ERMES informacija (predviđeni prinosi za specifično polje).

SAJAM POLJOPRIVREDNE MEHANIZACIJE- SIMA

Pariz- Nord Villepinte 22-26 veljače 2015. godine

Ensimaonline.com

U paviljonu 7 će se, po prvi put u povijesti sajma, nalaziti odjeljak za zootehniku i stočarstvo SIMAGENA.

Još jedna novost nadolazećeg izdanja će biti prostor namijenjen opremi za tropske kulture te "selo poslova" (paviljon 7) gdje će biti predstavljene sve profesije iz primarnog, sekundarnog i tercijarnog sektora uključene u lancu proizvodnje i distribucije poljoprivredne mehanizacije.

Na manifestaciji će prisustvovati izlagači iz 40 zemalja među kojima se nalazi, po prvi put, i Hrvatska.

(IZVOR: *agronotizie.imagelinenetwork.com*)

Sve je spremno za 76. izdanje međunarodnog sajma poljoprivredne mehanizacije SIMA.

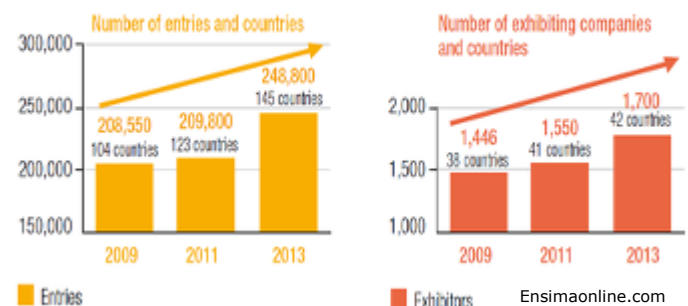
2013. godine sajam je posjetilo 248 800 posjetitelja od kojih je svaki četvrti posjetitelj bio iz inozemstva.

Nadolazeće će izdanje manifestacije brojiti 38% više inozemnih posjetitelja te 25% više izlagača što znači da će svoje proizvode predstavljati 1740 izlagača.

Paviljoni 3 i 4 će biti namijenjeni novim tehnologijama, rezervnim dijelovima i preciznoj poljoprivredi;

Paviljoni 5a, 5b i 6 traktorima, obradi tla, opremi za žetvu, navodnjavanju te zaštiti bilja.

Steady growth

→1700 izlagača iz 42 države

→248 800 posjetitelja iz 145 zemalja

→27 hektara prostora za izlaganje

→Preko 50 događaja

ZA VIŠE INFORMACIJA:

<http://en.simaonline.com/>

NOVE GRANICE EKOLOŠKOG: EKOLOŠKI TEKSTIL

Pojam „ekološko“ se više ne odnosi samo na hranu i vino već se njegovo značenje proširilo te danas obuhvaća i odjeću, konkretno donje rublje.

Već je početkom 90-ih godina, pojavom tzv. „green fashion“, nastala ideja o ekološkom donjem rublju. Međutim, tek je 1998. godine donešena službena odluka o standardima koji reguliraju proizvodnju ekološkog donjeg rublja. Ti se standardi vode pod nazivom GOTS („Global Organic Textile Standards“).

GOTS je međunarodno tijelo koje obuhvaća 4 organizacije- OTA (SAD), IVN (Njemačka), Soil Association (Velika Britanija) i JOCA (Japan)- koje međusobno surađuju radi postizanja zajedničkog cilja a to je razvoj, zaštita i promocija ekološkog tekstila.

Pristalice GOTS-a smatraju da će ekološki tekstil pozitivno utjecati na ljude te na njihov okoliš. Uz to, ključni je faktor ekološkog tekstila njegov način proizvodnje. Naime, radi se o proizvodnji koja ne šteti plodnosti tlu, ne koristi pesticide i genetski modificirane organizme

(IZVOR: www.aiab.it)

www.eider.com

EKO POLJOPRIVREDA U NIZOZEMSKOJ

Nizozemska je vlada nedavno objavila da namjerava povećati na 15% proizvodnju i potrošnju ekoloških proizvoda do 2020. godine.

U cijelom je svijetu ekološka poljoprivredna površina u konstantom rastu; od 11 milijuna hektara (1999) prešlo se na 37 500 000 hektara (2012).

U Nizozemskoj, ekološka poljoprivredna površina je rasla u skladu sa trendom u ostatku svijeta. Sveukupna ekološka površina voćnjaka je prešla sa 447 ha (2011) na 504 ha (2013) dok je površina namijenjena uzgoju eko povrća prešla sa 1329 ha na 1439 ha. Što se tiče eko voća koje se uzgaja u staklenicima površina je prešla sa 5700 m² na 5808 m² a za povrće sa 1 136 301 m² na 1 254 468 m².

Najtraženiji su eko proizvodi u Nizozemskoj jabuke, kruške, cvjetača, paprike i rajčice. Potrošnja se povećala za 1,6% u odnosu na 2011. godinu. Ovaj je rast uglavnom posljedica proširenja tržišta: povećao se broj kupaca eko proizvoda te su supermarketi povećali asortiman eko proizvoda.

(IZVOR: aiab.it)

iDomains POKRENUO DOMENU .organic

Nedavno je pokrenuta nova domena .ORGANIC. Svi zainteresirani mogu posjetiti stranicu iDomains te kliknuti na "Request a free .organic web site" kako bi dobili kupon. Kupci koji će registrirati svoju domenu, sa kuponom, do 30.11.2014. godine neće morati platiti prvu godinu članarine (oko US\$ 79).

Domena je namijenjena samo tvrtkama koje su certificirane ili koje udovoljavaju striktnim uvjetima za pristup. Već je nekoliko organizacija aktiviralo svoju .organic domenu poput Stonyfield.organic, Applegate.organic, Bitsys.organic, Nibmor.organic, Lagrama.organic, Pact.organic, RodaleInstitute.organic, OMRI.organic.

Tko može registrirati .organic domenu?

Certificirani ekološki proizvođači, poljoprivrednici, distributeri i trgovci; ekološki certificirani restorani; dobavljači ekološkog pamuka; novinari i blogeri posvećeni ekološkoj tematici; neprofitne organizacije i udruge koje predstavljaju ekološku zajednicu.

Detaljne uvjete za registraciju domene možete pronaći na web stranicama iDomains-a.

(IZVOR: www.organic-market.info)

ANTI-EKOLOŠKO: zašto neekološki poljoprivrednici odbacuju mogućnost promjene?

Zašto se neki neekološki poljoprivrednici uporno suzdržavaju od prelaska na ekološki način proizvodnje? Nedavna studija, objavljena u časopisu Journal of Marketing, sugerira da taj otpor proizlazi iz činjenice da poljoprivrednici prijelaz poistovjećuju sa promjenom vlastitih uvjerenja.

Neekološki poljoprivrednici smatraju da je korištenje kemikalija neophodno za ostvarivanje profita; kada ekološki poljoprivrednici ostvaruju prihode, to se smatra greškom.

Autori studije su analizirali ekološke i neekološke uzgajivače pšenice američkih ravnica kako bi ustanovili koje poljoprivredne metode primjenjuju i zašto. Otkrili su da se proizvodne metode obje vrste poljoprivrednika temelje na njihova uvjerenja te da smatraju da su ekološke i neekološke metode u konfliktu.

Jedan je neekološki poljoprivrednik izjavio da su ekološke metode neznanstvene te da ekološki proizvođači slijede upute „ekološkog guru-a“.

S druge strane, jedan je ekološki poljoprivrednik izjavio kako pokušava oživjeti zemlju; rekao je da na svojim poljima ima na tisuće galeba dok njegov neekološki susjed nema niti jednog. Razlog tomu su gliste. Njegovo je tlo, naime, zdravo jer ne koristi herbicide i pesticide.

Autori studije smatraju da ideološka uvjerenja znatno utječu na poljoprivredne metode te je stoga potrebno pronaći razne načine kako bi se potaknulo poljoprivrednike na promjenu.

(IZVOR: www.sciencedaily.com)

USAVRŠAVANJE PROCESA KOMPOSTIRANJA U EKOLOŠKI CERTIFICIRANIM GOSPODARSTVIMA

www.compostorlando.org

tehnikama kompostiranja moguće je dobiti kvalitetan kompost. Naime, kada su početni materijali dobro uravnoteženi i adekvatno monitorirani, kompost se može proizvoditi bez većih napora i trošaka.

ŠTO JE KOMPOSTIRANJE?

Kompostiranje je aerobna razgradnja raznih organskih materijala. Nedostatak kisika rezultira anaerobnom razgradnjom materijala koju karakterizira proizvodnja neugodnih mirisa poput amonijaka i sumporovodika (trula jaja). Hrpa materijala u kojoj se odvija anaerobna razgradnja ne može rezultirati kompostom.

PROCES KOMPOSTIRANJA:

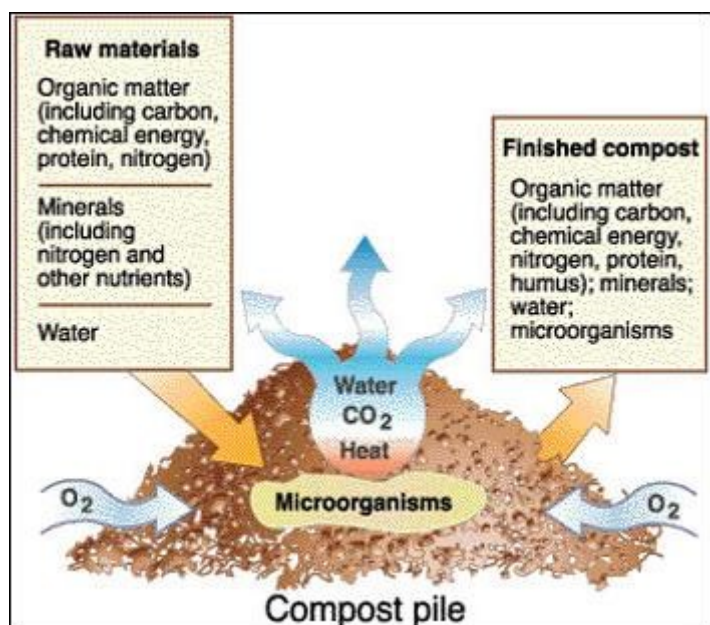
Početni materijali + voda + kisik + mikroorganizmi = toplina + CO₂ + gotovi proizvod (kompost).

Rezultati standardnih procesa kompostiranja variraju od kvalitetnih komposta (sa značajnim udiom ugljika, dušika i mikroorganizama) do jednostavnih organskih materijala (bogatim ugljikom ali sa vrlo niskim razinama dušika i mikroorganizama) pa sve do štetnih, neupotrebljivih tvari koje su rezultat neadekvatnih vremenskih uvjeta i praksa te lošeg odabira biorazgradivih otpada i ostataka.

Proces kompostiranja se sastoji od početne faze (15 dana) tokom koje je nužno održavati temperaturu unutar hrpe organskog materijala između 55 °C i 77 °C te redovito preokretati hrpu materijala (barem pet puta). Nakon te početne faze, kompost bi se (teoretski) trebao ohladiti.

Međutim, razna su zapažanja pokazala da se visoke temperature često zadržavaju unutar hrpe tokom dužeg vremenskog razdoblja (nekoliko mjeseci) što dovodi do smanjenja razine kisika i uništenja korisnih mikroorganizama koji su neophodni za zadržavanje hranjivih tvari unutar hrpe.

Uvođenjem sitnih promjena u uobičajenim

www.agway.com

ČEMU SLUŽE MIKROORGANIZMI KOMPOSTA?

Korisni mikroorganizmi aerobnog komposta mogu:

- Eliminirati biljne i ljudske patogene;
- Zadržavati hranjive tvari;
- Razgraditi toksine i kemikalije;
- Vezati teške metale;
- Smanjiti neugodne mirise;
- Pretvoriti otpad u korisne proizvode;
- Suzbiti pojavu korova;
- Povećati kapacitet zadržavanja vode u tlu;
- Spriječiti eroziju;
- Poboljšati strukturu tla;
- Povećati količinu organske tvari u tlu;
- Stimulirati rast korijena;
- Spriječiti ispiranje hranjivih tvari;
- Fiksirati dušik.

www.depi.vic.gov.au

Termički proces kompostiranja je gotov kada se temperatura unutar hrpe izjednači sa vanjskom temperaturom. Ako je temperatura komposta za 5-10 stupnjeva veća od vanjske temperatura znači da proces nije gotov. Inače se to dogodi kada bakterije i dalje rastu što može dovesti do smanjenja hranjivih tvari unutar komposta koji će potom štetiti biljkama zbog manjka dostupnih hranjivih tvari.

AEROBNI UVJETI I MIKROORGANIZMI U KOMPOSTU

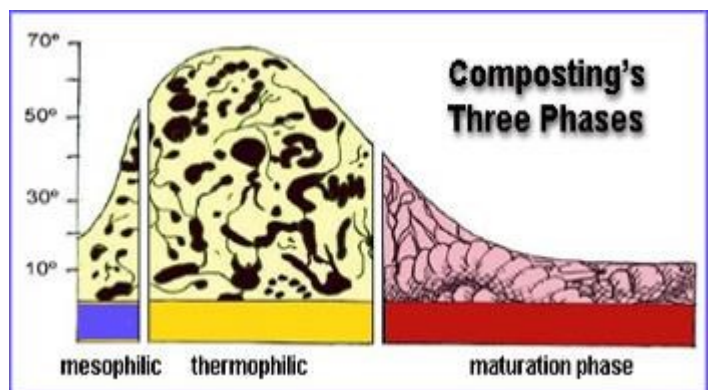
Poljoprivrednici i proizvođači komposta često podcijenjuju važnost održavanja aerobnih uvjeta tokom procesa kompostiranja kao i važnost raznih aerobnih mikroorganizama. Raznolikost mikroorganizama je ključna za proizvodnju kvalitetnog komposta. Također, potrebno je tim mikroorganizmima pružiti hranjive tvari kojima će se održavati. Stoga, kompost mora, u aerobnim uvjetima, sadržavati i mikroorganizme i hranjive tvari.

PROVJERA VLAGE

1. Kopajte unutar hrpe do dubine gdje je materijal prevruć za diranje (otprilike 30 cm).
2. Uzmite hrpicu materijala i snažno ga pritisnite.
3. Ako osjetite tekućinu između prstiju znači da je vlaga unutar komposta idealna (između 40% i 50%).

Tehnika za provjeru vlage unutar hrpe.

Razvoj i tijek temperature tokom procesa kompostiranja. Termički je proces gotov kada temperatura dosegne vanjsku temperaturu.

organicsoiltechnology.com

KADA JE PROCES KOMPOSTIRANJA GOTOV?

TEHNIKE KOMPOSTIRANJA

TEHNIKA KOMPOSTIRANJA	% OTPADA SA VISOKOM KONC. N	% ZELENOG OTPADA	% DRVENOG OTPADA	DODACI	TRAJANJE PROCESA
Intenzivna njega	25	35	40	mikroorganizmi	21– 35 dana
Umjerena njega	25	30	45	/	42– 60 dana
Minimalna njega	10	35	55	/	60– 90 dana

Intenzivna njega: Temperatura i vlaga se moraju pažljivo nadzirati kako bi se spriječilo stvaranje anaerobnih uvjeta. Hrpa materijala će zahtijevati preokretanje barem dva- tri puta na dan na početku samog procesa. Nakon razgradnje materijala od strane mikroorganizama, temperatura će naglo pasti i doseći vanjsku temperaturu (oko 21. dana od početka kompostiranja). Ako se hrpa ne njeguje konstantno i intenzivno, stvorit će se anaerobni uvjeti te će se visoke temperature zadržati duže vrijeme (nekoliko mjeseci).

Umjerena njega: Temperatura i vlaga se moraju nadzirati svaki dan tokom prvih 15 dana dok su temperature veće od 55 °C. Preokretanje hrpe će se vršiti kako slijedi: prvi put nakon što temperature prijeđu 70 oC (npr. 2. dan), 24 sata nakon toga (3. dan), potom 24- 48 sati nakon toga (4. ili 5. dan), potom 48- 72 sata nakon toga (6., 7. ili 8. dan) te finalno preokretanje 3 do 5 dana nakon toga (9.-13. dan). Između 42 i 56. dana temperature bi trebale naglo pasti i doseći vanjsku temperaturu.

Minimalna njega: Temperatura i vlaga se moraju nadzirati svaki dan tokom prvih 10 do 15 dana kada su temperature veće od 55 °C. Hrpa materijala će zahtijevati prvo preokretanje kada temperature dosegnu 70 oC (npr. 6. dan). Nakon toga, bit će možda potrebno još jedno preokretanje 24- 48 sati kasnije (7. ili 8. dan). Temperatura će se polako snizavati i doseći vanjsku temperaturu oko 60. i 90. dana.

Otpad sa visokom koncentracijom

dušika: biljni otpad u kojemu je omjer C:N od 10:1 do 20:1.

Primjer: leguminoze, klice, svježe gnojivo.

Zeleni otpad: Biljni materijal koji se reže dok je proces fotosinteze još u tijeku. Takav će otpad, stoga, biti bogat jednostavnim ugljikohidratima i proteinima, u kojemu je omjer C:N od 30:1.

Primjer: ostaci hrane, razgrađeno lišće, ostaci usjeva.

Drveni otpad: Biljni otpad sa visokom koncentracijom celuloze i lignina u kojemu je omjer C:N od 100:1.

Primjer: svježe lišće, sijeno, piljevina, iglice bora.

KAKO OTKRITI (I SPRIJEČITI) STVARANJE ANAEROBNIH UVJETA

POKAZATELJ	PROBLEM	RJEŠENJE
Temperatura	Prenagli rast T koja doseže 55 °C već prvog dana.	Provjeriti vlagu unutar hrpe (ne smije biti veća od 50%). Odmah dodati materijal bogat ugljikom.
Temperatura	Prespori rast T koja ni nakon tri dana nije dosegla 55 °C.	Provjeriti vlagu unutar hrpe (ne smije biti manja od 40%). Dodati malu količinu materijala sa visokom koncentracijom dušika i adekvatne količine vode koja će uravnotežiti vlagu unutar hrpe.

U oba slučaja, potrebno je pokriti hrpu materijala, po mogućnosti prozračnim materijalom. Može se pokriti i plastikom ili kartonom ako zrak može slobodno kružiti ispod rubova plastike ili kartona.

Temperatura	Hrpa je vruća na površini a hladna u sredini.	Pokriti hrpu kako kiša ne bi povećala vlagu.
Temperatura	Neujednačena temperatura: pojedini su djelovi hrpe hladni a pojedini djelovi vrući.	Preokrenuti hrpu kako bi se temperatura ravnomjerno raspodjelila.
Vlaga	Neujednačena vlaga: pojedini su djelovi hrpe vlažni a pojedini suhi.	Preokrenuti hrpu kako bi se vlaga ravnomjerno raspodjelila.
Vlaga	Hrpa je prevlažna te iz nje kaplje voda.	Pokriti hrpu kako kiša ne bi povećala vlagu.
Sloj aktinobakterija	Prisutnost bijelog, pepeljastog sloja sve do nekoliko centimetara unutar hrpe. Sloj označava prebrzi rast mikroorganizama čija je posljedica stvaranje anaerobnih uvjeta.	Preokrenuti hrpu kako bi se prozračila.
Miris	Neugodni miris. Truljenje umjesto razgradnje materijala.	Preokrenuti hrpu (i nekoliko puta) kako bi se povećala koncentracija kisika. Ako se neugodni mirisi i dalje mogu osjetiti, bit će potrebno unijeti u hrpu dodatne aerobne mikroorganizme.

(IZVOR: rodaleinstitute.org)

LAND GRABBING– PRIJETNJA OBITELJSKIM GOSPODARSTVIMA

hungarianspectrum.wordpress.com

ŠTO JE „LAND GRABBING“?

“Land grabbing” (iz engleskog izvedeni izraz za prisvajanje zemljišta u sumnjive svrhe) je pojam koji označava problematiku koja nastaje pri kupnji, ili zakupom, velikih površina zemljišta, koje je koristilo lokalno stanovništvo, od strane transnacionalnih poduzeća, korporacija i stranih država.

Lokalno stanovništvo se silom, zastrašivanjem i davanjem pogrešnih informacija navodi na prodaju zemljišta i time se lokalnim zajednicama oduzimaju sredstva za održavanje.

Ta se oduzeta zemlja potom koristi za uzgajanje kultura namijenjenim svjetskom tržištu, uključujući i biogoriva.

“Land grabbing” je često povezan sa uništavanjem okoliša i ekosustava te zagađivanjem voda, tla i zraka.

Rastuća globalna populacija dovodi do sve veće potražnje za zemljom. Istovremeno, dostupnost plodne zemlje i vode je ugrožena klimatskim promjenama i prevelikom potrošnjom.

Sve to može potaknuti strane investitore i države na kupnju inozemnih zemljišta.

Takvo stjecanje zemlje se često odvija bez savjetovanja sa lokalnim zajednicama i bez dostatnih procjena o utjecaju na okoliš i lokalnoj zajednici.

Često se ta zemljišta prodaju (ili daju na zakup) po jako niskim cijenama te se potom na njima primjenjuju intenzivne metode uzgoja koje uništavaju okoliš, ekosustave te zagađuju vodu.

“Land grabbing” dovodi do smanjenja pristupa zemlji malim poljoprivrednim gospodarstvima, oslabljuje ruralne zajednice te predstavlja prijetnju poljoprivredi na maloj skali i suverenitetu hrane.

KLJUČNI PROBLEMI

LAND GRABBING U EUROPI

Iako se pojam "land grabbing-a" često povezuje sa zemljama trećeg svijeta, ono je postalo ozbiljno pitanje i u Europi, osobito u Rumunjskoj, Mađarskoj, Bugarskoj, Njemačkoj, Italiji i Španjolskoj.

Prema izvješću Europske Koordinacije Via Campesina i mreže "Hands off the Land", u Europi je 50% obrađene zemlje u rukama velikih gospodarstava (preko 100 hektara) koji predstavljaju samo 3% sveukupnih poljoprivrednih gospodarstava (oko 12 milijuna).

U istočnoj se Europi, problem "land grabbing-a" pojavio padom Berlinskog zida. Naime, ulaskom u EU, mnogo je poljoprivrednika bankrotiralo jer su njihove države počele uvoziti hranu iz zemalja koje su pružale visoke potpore poljoprivredi. U prvih šest godina većina tih malih poljoprivrednika nije bila ni kvalificirana za podnošenje zahtjeva za EU poljoprivredne potpore.

Takva je situacija omogućila raznim ulagačima stjecanje golemih površina zemlje.

"Land grabbing" u Europi je posljedica Zajedničke poljoprivredne politike i njezine metode isplate potpora koja pogoduje velikim gospodarstvima, marginalizira mala gospodarstva te spriječava ulazak budućih poljoprivrednika.

(IZVOR: www.arc2020.eu)

LAND GRABBING U EUROPSKOJ UNIJI

Europski gospodarski i socijalni odbor je, trenutno, u fazi pripreme samoinicijativnog mišljenja o "land grabbing-u" u EU i njegovih implikacija za obiteljska gospodarstva.

Europski gospodarski i socijalni odbor je, naime, formirao radnu grupu koja je analizirala problem "land grabbing-a" u Europi te provela studiju u Rumunjskoj. Nakon toga, i nakon savjetovanja sa zainteresiranim stranama iz javnog i privatnog sektora, organizirana je javna rasprava koja se održala 4. studenog 2014. godine.

Ciljevi su rasprave bili:

- procijeniti stvarnu situaciju "land grabbing-a" u EU;
- raspraviti o utjecaju te pojave na mala obiteljska gospodarstva, zapošljavanju u ruralnim sredinama, pristupu poljoprivrednim površinama i prirodnim resursama;
- prikupiti mišljenja relevantnih nositelja interesa i civilnog društva.

Na početku rasprave, cilj je bio procijeniti stvarnu situaciju "land grabbing-a" i financijskih investicija vezanih za europska poljoprivredna zemljišta.

Robert Levesque, iz francuskog viacampesina.org

saveza SAFER, je pokazao kako se struktura poljoprivrednih gospodarstva, u Francuskoj i Europi, udaljava od klasičnog modela farme koji se bazirao na iznajmljivanju zemljišta, vanjskom kapitalu te radu sa stalnom mjesečnom plaćom. Istaknuo je, također, kako trenutno stanje tržišta poljoprivrednim zemljištem pogoduje koncentraciji zemljišta.

Profesor Van Der Ploeg, iz sveučilišta u Wageningen-u, je izjavio da u Europi hitno treba pokrenuti velika, korporativna poljoprivredna poduzeća.

Svoje je mišljenje podržao nizom faktora: "land grabbing-om", koncentracijom zemljišta, nestajanjem obiteljskih gospodarstva, prisvajanjem vode od strane privatnika te rekapitalizacijom banaka.

Istaknuo je kako mega farme predstavljaju prijetnju za Europsku poljoprivredu i društvo te je predložio niz mogućih reformi poput podržavanja modela podjele zemljišta, ograničavanja prodaje zemljišta pojedinim vlasnicima, obveze redistributivnih plaćanja te poboljšanja certifikacije za proizvode iz obiteljskih gospodarstva.

Gospodin Burns, član EESC-a (Europski gospodarski i socijalni odbor), je objasnio kako dva desetljeća tjeranja poljoprivrednika na osnivanje velikih poljoprivrednih posjeda u Škotskoj je dovelo do smanjenja ruralnog stanovništva, ekonomskog pada i uništenja socijalnih službi i infrastruktura.

Iako sada postoji politička volja za revitalizaciju tih područja, ona zahtjeva velike investicije i planiranja.

Drugi se dio rasprave udredotočio na političke implikacije i moguća rješenja.

R.Ramon, iz Glavne uprave za poljoprivredu i ruralni razvoj, je istaknuo dualizam europske poljoprivrede koju karakterizira razvoj vrlo malih gospodarstva s jedne te mega gospodarstva s druge strane. Objasnio je da je Zajednička poljoprivredna politika (ZPP) pridonijela koncentraciji zemljišta te smanjenju u broju gospodarstva pogotovo u zemljama koje primjenjuju pojednostavljeni sustav plaćanja po površinama (SAPS).

Iako smatra da je nova ZPP efikasnija što se tiče mogućnosti za mlade poljoprivrednike, mala gospodarstva i ruralni razvoj, ne misli da će nova ZPP utjecati na opći trend smanjenja broja poljoprivrednih gospodarstva,

T. Wiedmann, iz Glavne uprave za financijsku stabilnost, je naglasio kako je slobodno kretanje kapitala propisan u Ugovoru Europske unije. Međutim, za sve države članice postoji mogućnost uvođenja restrikcija za investicije u poljoprivredna zemljišta radi sigurnosnih razloga dokle god su te restrikcije „proporcionalne“.

J. Delsalle, iz Glavne uprave za okoliš, je predstavio rad koji teži ka usvajanju tzv. „Land communication“ čiji je cilj analiza aktualne situacije propadanja zemljišta i istraživanje mogućih evolucija na razini EU.

H. Lorenzon, savjetnik Odbora za poljoprivredu Europskog parlamenta, je naglasio kako je, od krize hrane u 2008-9. godini, mnogo kapitala investirano u poljoprivredna zemljišta. Ta je situacija pokazala ulagačima da je moguće ostvariti velike profite u poljoprivredi i poljoprivrednim zemljištima.

L. Jansen, iz FAO-a (Svjetska organizacija za hranu), je objasnila kako su dobrovoljne smjernice za zakup zemljišta prihvaćene od strane većine država. Međutim, istaknula je kako zasad niti jedna država EU nije stupila u kontakt sa FAO-m radi provođenja tih smjernica.

Za kraj, predstavljen je rad francuske građanske organizacije „Terre de Liens“ čiji je cilj podržati pristup poljoprivrednim površinama seljacima i ekološkim poljoprivrednicima pomoću mobilizacije građana i njihovih novaca.

U samo nekoliko godina, ta je organizacija uspjela dobiti podršku više od 10000 građana i prikupiti 36 milijuna eura kojima se osiguralo 2600 hektara zemlje i podržalo osnivanje i/ili jačanje 120 poljoprivrednih gospodarstva.

Slične inicijative postoje i u Belgiji, Katalonji, Njemačkoj, SAD-u i Novom Zelandu.

Iako marginalne po veličini, te inicijative potvrđuju želju mnogih građana i lokalnih vlasti za očuvanjem lokalnih gospodarstva, zelenih pojasa, ruralnim razvojem i očuvanjem okoliša.

(IZVOR: www.arc2020.eu)

Glavni korisnici potpora Zajedničke poljoprivredne politike.

KAKO OČUVATI EKOLOŠKI INTEGRITET VAŠIH PROIZVODA

PRIKUPLJANJE, PAKIRANJE, PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE PROIZVODA

Certifikacija ekološke proizvodnje obuhvaća i sve one aktivnosti koje se vrše nakon berbe/sjetve i nakon što proizvodi napuste gospodarstvo.

Što se tiče očuvanja kvalitete, prakse rukovanja i skladištenja ekoloških proizvoda vrlo su slične kao i za neekološke proizvode; skladišta moraju biti čista, suha i hladna.

Međutim, u slučaju ekoloških proizvoda potrebno je imati na umu sljedeće:

Razni sintetički fumiganti i dezinfekcijska sredstva, dozvoljena za neekološke proizvode, su zabranjena u slučaju ekoloških proizvoda;

Ekološki proizvodi su često namijenjeni tržištu delikatesa te je stoga kvaliteta proizvoda ključna.

Propisi ekološke proizvodnje zahtijevaju odvajanje ekoloških proizvoda od neekoloških.

Održavanje kvalitete proizvoda bez korištenja kemikalija, zahtijeva poznavanje optimalnih uvjeta za skladištenje raznih kultura te pažnju na detalje.

Ekološki integritet podrazumijeva kvalitetno vođenje evidencije te poznavanje propisa vezanim za rukovanje i preradu proizvoda. Također, zahtijeva dobru komunikaciju sa susjedima, vozačima kamiona i svim ljudima

koji rukuju sa ekološkim proizvodima.

Što kažu propisi

Uredba komisije (EZ) br.889/08 detaljno opisuje procedure za pravilno rukovanje i skladištenje ekoloških proizvoda u Poglavlju 4., članak 30., 31., 32., 33., 34., 35.

SKLADIŠTENJE I RUKOVANJE ŽITARICA

Pri skladištenju eko žitarica potrebno je pridati veliku pažnju na načinu suzbijanja korova oko skladišta (silosa), otpornost skladišta na vodu i glodavce te na čišćenju silosa pri svakom pražnjenju.

Dva su glavna kritična faktora pri skladištenju klima i godišnje doba. Niske temperature i suha klima idealne su za skladištenje žitarica, dok visoke temperature i vlaga pogoduju razvoju i širenju kukaca i plijesni.

Praktična metoda za sprečavanje pojave nametnika je rotacija kultura (isti se silos jedne godine koristi za kukuruz a sljedeće za soju).

Pri prijevozu eko žitarica, zatražite od prijevoznika pismenu izjavu kojom prijevoznik potvrđuje da je kamion čist.

SKLADIŠTENJE I RUKOVANJE EKO PROIZVODA

Za ekološko voće i povrće (kao i za žitarice) propisi ograničavaju korištenje sintetičkih fungicida i drugih obrada nakon berbe. To znači da se mora pridati velika pažnja u postupcima dezinfekcije i očuvanja idealnih uvjeta za skladištenje.

Za kvalitetno skladištenje voća i povrća ključni su faktori temperatura i vlaga. Moguće je podijeliti voće i povrće u 4 kategorije, ovisno o idealnoj temperaturi i vlazi:

- Hladno i suho skladište: česnjak i luk
- Hladno i vlažno skladište: jabuka, mrkva, cikla, bobičasto voće
- Svježe i suho skladište: tikva
- Svježe i vlažno skladište: agrumi i krumpir.

Što se tiče opreme koja se koristi, ona mora

southall.cylex-uk.co.uk

biti čista i ne smije sadržavati nedozvoljene supstance. Ne smiju se koristiti košare od tretiranog drva kao ni drvene košare koje su se prethodno koristile za neekološke proizvode.

PARALELNA PROIZVODNJA

Uredba vijeća (EZ) br. 834/07 (članak 11.) dozvoljava podijelu gospodarstva u dvije jedinice (ekološku i neekološku). U slučaju životinjske proizvodnje to je moguće ako se radi o različitim vrstama; u slučaju bilja to je moguće ako se radi o različitim sortama koje se lako razlikuju.

U takvim gospodarstvima, valja biti jako oprezan kako bi se spriječila kontaminacija eko proizvoda. Sva mehanizacija, kontejneri te oprema koja se koristi mora biti ili redovito čišćena ili je potrebno kupiti dodatnu opremu koja će se koristiti samo za ekološke proizvode.

RUBNE ČESTICE I TAMPON ZONE

Za očuvanje ekološkog integriteta vaših proizvoda, vrlo je važno održavanje tampion zona uz vaše rubne čestice.

Obzirom zakoni ne propisuju specifičnu širinu tampion zone, ona se procjenjuje na licu mjesta ovisno o vrsti kontaminacije koju je potrebno spriječiti.

Na primjer, ako vaš susjed ne koristi zabranjene supstance na svojim česticama, najvjerojatnije neće biti potrebno postavljanje tampion zone.

Postoje razne vrste tampion zona: travnate površine, redovi stabala, živice ili jednostavno vanjski, marginalni dio vaše kulture. Tampion zone prvenstveno služe za zaustavljanje pesticida i ostalih kemikalija koje se šire zrakom te za filtraciju dotoka vode iz neekoloških čestica.

www.newfarm.org

Kulture iz tampion zone se moraju odvojiti od ekoloških kultura te prodavati kao neekološke. Također, potrebno je voditi evidenciju o tim kulturama te procedurama za odvajanje tih proizvoda od ekoloških.

(IZVOR: rodaleinstitute.org)

IZRADA NUTRITIVNE DEKLARACIJE U SKLADU SA UREDBOM (EU) 1169/2011

Uredba (EU) 1169/ 2011 o informiranju potrošača o hrani će stupiti na snagu

13. prosinca 2014. godine.

Slijedom toga, počela su se postavljati razna pitanja vezana za sadržaj etikete te obveznim podacima koji će se morati navesti, osobito u vezi nutritivne deklaracije.

Kao prvo, valja razjasniti da obveza stavljanja nutritivne deklaracije stupa na snagu tek 13. prosinca 2016. godine (članak 55.).

Članak 55.

Stupanje na snagu i datum početka primjene

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u Službenom listu Europske unije.

*Primjenjuje se od **13. prosinca 2014.**, uz iznimku članka 9. stavka 1. točke (l), koja se primjenjuje od **13. prosinca 2016.**, i dijela B. Priloga VI., koji se primjenjuje od 1. siječnja 2014.*

Gore navedene iznimke se ne odnose na proizvode za koje već postoji obveza stavljanja nutritivne deklaracije (npr. proizvodi sa dodatnim vitaminima i mineralima).

Ako je nutritivna deklaracija već prisutna na etiketi, od 14.12.2014. godine ona će se morati prilagoditi formi i sadržaju koje propisuje uredba (EU) 1169/2011.

Etikete, koje nisu urađene u skladu sa uredbom, će se moći koristiti samo do 13.12.2014. godine te će prodaja proizvoda sa neodgovarajućim etiketama biti moguća do isteka zaliha ili isteka roka trajanja.

Kako izraditi nutritivnu deklaraciju bez grešaka?

Dovoljno je pročitati uredbu (EU)1169/2011.

Članak 30.

Sadržaj

1. Obvezna nutritivna deklaracija sadrži sljedeće podatke:

(a) energetske vrijednosti; i

(b) količine masti, zasićenih masti, ugljikohidrata, šećera, bjelančevina i soli.

Prema potrebi se u neposrednoj blizini nutritivne deklaracije može nalaziti izjava u kojoj se navodi da je sadržaj soli isključivo posljedica prirodno prisutnoga natrija.

2. Sadržaj obvezne nutritivne deklaracije iz stavka 1. može biti nadopunjen navođenjem količine jedne ili više sljedećih hranjivih tvari:

(a) jednostruko nezasićenih masnih kiselina;

(b) višestruko nezasićenih masnih kiselina;

(c) poliola;

(d) škroba;

(e) vlakana;

(f) bilo kojeg vitamina ili minerala iz dijela A točke 1. Priloga XIII. koji su prisutni u značajnim količinama, kako je utvrđeno u dijelu A točki 2. Priloga XIII.

Nije, dakle, moguće navesti druge tvari poput kolesterola čije je navođenje na deklaraciji dopušteno od strane američkog zakonodavstva.

Članak 31.

Izračun

4. Navedene vrijednosti su, u odnosu na svaki pojedini slučaj, prosječne vrijednosti koje se temelje na:

(a) proizvođačevoj analizi hrane;

(b) izračunu iz poznatih ili stvarnih prosječnih vrijednosti upotrijebljenih sastojaka; ili

(c) izračunu iz opće utvrđenih i prihvaćenih podataka.

Članak 32.

Izražavanje na 100 g ili 100 ml

1. Energetska vrijednost i količine hranjivih tvari iz članka 30. stavaka 1. do 5. izražavaju se upotrebom mjernih jedinica iz Priloga XV.

2. Energetska vrijednost i količine hranjivih tvari iz članka 30. stavaka 1. do 5. izražavaju se na 100 g ili 100 ml.

Članak 33.

Izražavanje po obroku ili po jedinici konzumacije

Kada su količine hranjivih tvari izražene samo po obroku ili jedinici konzumacije u skladu s prvim podstavkom, energetska vrijednost se izražava na 100 g ili 100 ml i po obroku ili jedinici konzumacije.

Valja naglasiti, da je za specifične kategorije (poput poljoprivrednika koji prodaju svoje proizvode isključivo na vlastitim prodajnim mjestima) potrebno pričekati dodatni razvoj propisa koji će najvjerojatnije uključivati izuzeća od propisa i iznimke.

(IZVOR: www.teatronaturale.it)

PROIZVODA

1. prosinca 2015. godine stupit će na snagu novi plan za promociju i oglašavanje europskih poljoprivrednih proizvoda. Cilj tog plana je poboljšati konkurentnost EU poljoprivrede u unutarnjem tržištu kao i u trećim zemljama.

Konkretno, aktivnosti plana bi trebale biti usmjerene ka informiranju potrošača o vrijednosti EU poljoprivrednih proizvoda i proizvodnih metoda. Također, te bi aktivnosti trebale povećati tržišni udio tih proizvoda, osobito u trećim zemljama sa najvećim potencijalom rasta.

Glavne su inovacije značajno veći godišnji budžet (200 milijuna eura umjesto prethodnih 61 milijuna eura), veći raspon proizvoda (uključeni su kruh, tjestenina te drugi prerađeni proizvodi) te sufinanciranja EU umjesto nacionalnih programa za sufinanciranje.

Prema novim odredbama, nacionalna sufinanciranja će nestati a razina sufinanciranja od strane EU će doseći 70% za jednostavne programe koje prijavljuju organizacije jedne države članice, 80% za programe koje uključuju više država članica ili treće zemlje te 85% za antikrizne mjere.

Program će biti podržan od strane jedne izvršne europske agencije te će omogućiti sudjelovanje organizacijama proizvođača.

Usvojena u rekordno kratkom vremenu, nova će politika, osim promocije EU poljoprivrede, omogućiti pojednostavljivanje birokratskih obveza.

(IZVOR: agronotizie.imagelinenetwork.com)

**Enjoy it's from Europe–
200 MILIJUNA EURA ZA
PROMOCIJU EU
POLJOPRIVREDNIH**

Can EU CAP IT?- nova platforma za upoznavanje zajedničke poljoprivredne politike (CAP)

learning and discussing the
Common Agricultural Policy

caneucapit.eu

Jeste li znali da prema statističkom istraživanju Eurobarometer-a "poljoprivreda igra važnu ulogu za građane Europske unije." Ali, "većina europskih građana ne zna što je zajednička poljoprivredna politika (CAP): samo 4 od 10 ispitanika (41%) je čulo za CAP i politiku ruralnog razvoja. 57% ispitanika nije nikad čulo za CAP."

Zajednička poljoprivredna politika je jedna od najstarijih i najvažnijih europskih politika. Međutim, prema rezultatima statističkog istraživanja, većina ljudi, osobito mlađe generacije, nije nikad čula za tu politiku, za njenu ulogu i reforme.

Stoga je nužno omogućiti svim građanima EU pristup informacijama vezanim za zajedničku poljoprivrednu politiku.

Arie van den Brand, predsjednik nezavisne mreže Groupe de Bruges, je izjavio: „CAP nije više isključivo domena poljoprivrednika i stručnjaka. CAP je odgovorna za hranu koju jedemo te njeni prihodi proizlaze od europskih poreznih obveznika. Stoga, građani imaju pravo znati što se s njihovim novcima radi i što dobivaju zauzvat kao potrošači. U posljednjih 20 godina, mreža Groupe de Bruges se usredotočila na uključenju javnosti u raspravi o održivoj europskoj poljoprivredi, hrani i pratećim politikama. Iz tih je aktivnosti potom nastao projekt „Can EU CAP it?“ koji pruža europskim građanima portal gdje mogu saznati sve o CAP-u i izraziti svoja

mišljenja.“

(IZVOR: www.arc2020.eu)

Platforma projekta „can EU CAP it?“ (www.caneucapit.eu) će službeno biti pokrenuta 27. studenog 2014. godine.

Platforma se sastoji od 5 djelova: CAP igre, CAP video sadržaji, CAP tečajevi, CAP događaji i CAP forum.

Svoje znanje o CAP-u možete testirati igricom na stranicama projekta: <https://caneucapit.eu/game/>

ODNOS ČOVJEKA I KOROVA

Riječ korov podrazumijeva sve one biljke koje ne uzgajamo i koje predstavljaju smetnju svim našim aktivnostima.

Broj biljaka koje uzgajamo i kojima se hranimo je neznatan u odnosu na sveukupan broj poznatih biljnih vrsta. Od otprilike 200 000 kritosjemeniča (Angiospermae) 12 je „glavnih“ vrsta koje uzgajamo (pšenica, kukuruz, riža, ječam, sirak, soja, krumpir, manioka, batat, šećerna repa, šećerna trska i banana), otprilike stotinjak vrsta je u nekoj mjeri pripitomljeno a samo je tisuću biljaka jestivo. Sve su ostale biljke (osim dekorativnog bilja kojeg koristimo radi estetskih karakteristika) općenito nepoželjne.

Međutim, veza između čovjeka i tih biljaka je započela još u davna vremena; mogli bi reći otkad se *Homo sapiens* pojavio na zemlji. Korovi su bili prvo povrće, prvi lijek te prvi materijal za izradu raznih potrepština (konop, papir, otrov, posude).

U našoj viziji Prirode, težimo ka djeljenju

www.ancient-origins.net

živih organizama u dvije kategorije: s jedne su strane biljke i životinje koje smo pripitomili, koje možemo razmnožavati i kontrolirati a s druge su strane divlje biljke i životinje koje ne možemo kontrolirati i koje remete naše aktivnosti.

Međutim, granica između te dvije kategorije je vrlo labilna, i ovisi o značenju koje pridajemo određenoj biljnoj/životinjskoj vrsti. Tokom povijesti, mnogo je divljih biljnih vrsta postalo korisnim te su neke korisne biljke postepeno postale korovom. Ti su procesi posljedica konstantne evolucije našeg društva koji mijenja svoje vrijednosti i stil života.

Istina je da nas korov voli naše aktivnosti: koristi nas za migraciju s jednog kontinenta na drugog, raste u parkovima, parkiralištima i zidovima.

www.napolitoday.it

Neki ljudi cijene korove zbog njihove ekološke važnosti. Radi se, naime, o pionirskim biljkama koje nastanjuju neobrađena i pusta tla i time povećavaju plodnost tog tla.

(IZVOR: www.teatronaturale.it)

ARSEN U NAMIRNICAMA NA BAZI RIŽE ZA OBOLJELE OD CELIJAKIJE

Riža je žitarica koja ne sadržava gluten te je stoga prikladna za prehranu oboljelih od celijakije. Međutim, istraživanje španjolskih znanstvenika iz sveučilišta Miguel

Hernández di

Elche je pokazalo da proizvodi na bazi riže poput brašna, kruha i tjestenine mogu sadržavati velike koncentracije arsena.

Za razliku od većine potrošača koji se ne hrane rižom svaki dan, oboljelima od celijakije te bi koncentracije mogle predstavljati ozbiljnu prijetnju.

Rezultati analize su pokazali da neki proizvodi sadržavaju značajne količine ukupnog arsena (do 120 mg/kg) i anorganskog arsena (85,8 mg/kg). Ukupni je arsen zbroj organskog arsena koji se kombinira s ugljikom i anorganskog arsena koji reagira s elementima poput kisika, sumpora i klora te je znatno štetniji.

Procijenjuje se da dnevni unos anorganskog arsena kod oboljelih od celijakije iznosi 0,45-0,46 mg/kg za žene i muškarce (58kg i 75kg) te u slučaju djece (do 5 godina) 0,61-0,78 mg/kg.

Stručnjaci Europske agencije za sigurnost hrane (EFSA- European Food Safety Authority) su ustanovili da unos 0,3-8,0 mg/kg tjelesne težine dnevno povećava rizik razvoja raka pluća, mjehura i kože.

(IZVOR: www.teatronaturale.it)

EKO BANANE IZ PERU- A: BOOM IZVOZA

www.freshplaza.com

Banana je peruanski eko proizvod koji se najviše izvozi. U 2013. godini, izvezeno je banana u vrijednosti od 88,1 milijuna dolara. Glavne su destinacije Nizozemska, SAD i Njemačka. Izvoz eko banana je od 2001. godine u konstantnom rastu. Registrirao se samo pad izvoza sušenih banana u odnosu na svježe.

Peruanska je vlada, u suradnji sa raznim poduzetnicima, također pristupila Fairtrade-u, organizaciji koja garantira dostojne radne uvjete i poštene ugovore te zagovara prijelaz na ekološku poljoprivredu.

(IZVOR: www.aiab.it)

